

TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı, Mart 2009'da yapılacak Alternatif Su Forumu üzerine 10 Kasım 2008 tarihinde bir basın açıklaması yaptı...

TMMOB, MART 2009'DA İSTANBUL'DA TOPLANACAK "DÜNYA ALTERNATİF SU FORUMU" NDA DA SÖZÜNÜ SÖYLEYECEK

Mühendislik, bilim ve teknolojiyi insanla buluşturan bir meslek olup; TMMOB, öznesinde insanın olduğu bir mesleğin uygulayıcılarının örgütüdür. Biz bir yandan üyelerimizin haklarının elde edilmesine, taleplerinin gerçekleşmesine yönelik çalışmalarda bulunurken, bir yandan da insana ve insanlığa olan sorumluluklarımızı yerine getirmeye çalışıyoruz. Meslek alanlarımız üzerinden Türkiye gerçeklerini ortaya koyuyoruz, üyelerimizin bilimsel temele dayanan çalışmalarını, bilim insanlarının çalışmaları ile birleştiriyor, örgütümüzün deneyimlerinin süzgecinden geçiriyoruz. Bu şekilde ülkenin sorunlarını tespit ediyor, çözüm önerilerini sunuyoruz.

Birliğimiz ve bağlı Odalarımızın ilgi alanına giren önemli konulardan birisi, "su"dur. Sekreteryalığını Birliğimiz adına İnşaat Mühendisleri Odamızın yürüttüğü TMMOB Su Politikaları Kongresinin ilkini Mart 2006, ikincisini Mart 2008 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirdik. 2006 Mart ayındaki Su Politikaları Kongremiz ile aynı tarihlerde Meksika'da 4. Dünya Su Forumu düzenlenmişti. Dünya Su Konseyi'nce düzenlenen bu forumun 5'incisi 2009 Mart'ında İstanbul'da yapılacak. 2008 Mart'ında düzenlediğimiz ikinci Su Politikaları Kongremiz, 2009 yılında İstanbul'da dünyanın her tarafından gelecek dostlarımızla gerçekleştireceğimiz alternatif su forumunun başlangıcı olarak algılanmalıdır. Bu kapsamda Kongrelerimizin Sonuç Bildirilerinden birkaç saptamayı paylaşmak isterim.

"Kamu hizmeti olarak tanımlanan su, yaşamın vazgeçilmez unsuru ve yerine bir başka şeyin ikame edilemeyeceği bir doğal kaynaktır... Her insan, sağlıklı ve güvenilir suya erişme hakkına sahip olmalıdır... Su gibi toplumsal bir değer, hayatın vazgeçilmez unsurunun, küresel su şirketlerinin kâr hesaplarının insafına, gelişmiş kapitalist ülkeler arasındaki egemenlik çekişmesine terk edilmesi düşünülemez... Öncelikle suya erişmenin bir insan hakkı olduğu kabul edilmeli ve suyun kamu yararı ilkesi doğrultusunda ve kâr gözetilmeden olabildiğince ucuz olarak yurttaşın kullanımına sunulması sağlanmalıdır. Tüm bunların gerçekleştirilebilmesi için su yönetiminin kurumsal yapısının oluşturulmasında bu hizmetin bir kamu hizmeti olduğu ve kamu yararı anlayışı ile ulusal çıkarlarımız gözetilerek ele alınması gerektiği mutlaka dikkate alınmalıdır... 4. Dünya Su Forumu'nun Meksika'da ya-

pılması bir tesadüf değilse, 5. Dünya Su Forumu'nun da İstanbul'da yapılmasını bir tesadüf olarak görmemek gerekir. Başta Latin Amerika ülkeleri olmak üzere, tüm yoksul ülkelerin, suyun özelleştirme sürecinde model ülkeler olarak görüldüğü açıktır. Meksika ve İstanbul toplantılarını bu kapsamda değerlendirmek, Su Forumu'nun hazırlık sürecinde özellikle sudaki özelleştirme girişimlerine dikkat çekmek gerekmektedir..."

Kendisini "Dünya su güvenliği için çok yönlü uluslararası bir ortaklık" olarak tanımlayan "Dünya Su Konseyi" 300 üyeli uluslararası bir kuruluştur. Ana programının oluşmasında su sanayi diye anılan çok uluslu şirketler ile Dünya Bankası'nın görüşleri ağır basar. Su sorununu neoliberal dünya görüşüne göre algılayan Dünya Su Konseyi'nin temel çözüm önerisi şudur: "Gelişmemiş ülkelerde kentlerdeki yüksek nüfus artışı su kaynakları üzerinde aşırı baskı getirmekte, su sunumunda kıtlık yaratmaktadır. Maliyetinin altında, yapay olarak düşük fiyatlandırıldığı için su tüketiminde israf olmaktadır. Devlet ve yerel yönetimler, düşük yatırım, popülizm ve yolsuzluk nedenleriyle bu işi becerememektedirler. Güvenli su üretimi, dağıtımı için özel sektörü, bu işe ortak yapmak, açıkçası bu işlevleri özelleştirmek gerekir."

Neoliberalizmin bu basit önermesi öncelikle Latin Amerika ülkelerinde hayata geçirilmeye çalışıldı. Dünya Bankası kredilerinde ve IMF anlaşmalarında ön koşul olarak öne sürülen sudaki özelleştirmeler Latin Amerika halklarının direnmesiyle karşılaştı ve iflas etti. Latin Amerika halklarının çok uluslu su şirketlerine başlattığı bu savaş sırasında Meksika'da forumun toplanması tesadüf değildi. Özelleştirilmiş su sistemlerinin bilançosu, bu konuda 15 yıllık deneyimi olan Meksika'da çıkartılmak isteniyordu. Meksika deneyimi kamu çıkarı değil, kâr peşinde koşan çok uluslu şirketlerin su tüketim tarifelerini çarpıcı oranlarda yükseltmeleri ile başlamış, faturaları ödeyemeyen yoksulların sularının kesilmesi,

sözleşmelerde yazılan yatırımların yapılmaması ile devam ederek temiz sudan yoksun insanların sayısının daha da artmasına neden olmuştur. Bu sorunlarla yaşayan Meksikalılar ülkelerinde yapılan 4. Dünya Su Forumu'nu protesto etmişler ve tüm dünyaya "sudan yararlanmak bir insan hakkıdır" diyerek seslenmişlerdir.

Su, sınırlı bir doğal kaynak olmasının yanı sıra ekonomik ve sosyal değeri olan stratejik bir kaynaktır. Küresel ısınma ve su kaynaklarındaki azalma, suyun, petrol gibi uluslararası ilişkilerde diplomatik bir konu ve üzerine savaş senaryolarının oluşturulduğu bir kaynak durumuna gelmesine yol açmıştır. Türkiye, bulunduğu coğrafya ve sınır aşan akarsuları Fırat ve Dicle nedeniyle dikkatleri üzerine çekmektedir. Türkiye, Fırat ve Dicle'nin su potansiyelini, komşu ülkeler Irak ve Suriye ile bir çözüme kavuşturulamaması nedeniyle tam olarak değerlendirememektedir. Şu anda Irak'ın ABD işgali altında olması ve Irak'ta nasıl bir yapılanma oluşacağı belli olmadığı için kısa vadede bir çözüm bulunması beklenmiyor. Bu aşamada atılacak bir adım da, muhatabın Irak mı, yoksa ABD mi olacağı bile tartışmalıdır. Ayrıca, bu süreçte, ABD'nin İsrail odaklı yürüttüğü "Büyük Orta Doğu Projesi" kapsamında suyun da yer alacağı unutulmamalıdır. Fırat ve Dicle'nin, Türkiye'nin AB ile ilişkilerinde de tartışılan konulardan biri olarak masada durması dikkat çekicidir. AB'ye 15-20 yıllık dönemde üye olabilecek Türkiye için Fırat ve Dicle nehirlerinin İsrail ve komşuları ile ortak yönetimi konusunda, şimdiden önlem alması yönünde çağrı yapılması dikkatlice irdelenmelidir.

Stratejik öneminin yanı sıra Dünya genelinde suyu bir meta ve kâr amaçlı ticari bir unsur olarak değerlendirmeye yönelik girişimlerin Türkiye'yi de etkileyeceği açıktır. Dünya Ticaret Örgütü, Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşların, Türkiye'nin içinde bulunduğu mali durumu da kullanarak, baskı yapacağı dikkatlerden kaçırılmamalıdır. Böyle bir ortamda, özelleştirilecek ve üzerine kâr eklenecek bir su ücreti, halkın bu temel hakka ulaşmasını güçleştirecektir. Bu alanda, Türkiye'nin ekonomik sorunları gerekçe gösterilerek gündeme getirilecek özelleştirme uygulamalarına geçit verilmemelidir. Bu süreçte, kuraklık, küresel ısınma ve iklim değişikliği toz dumanı içerisinde, halkın aleyhine olabilecek düzenlemelerden uzak durulmalıdır. "Acil çözümler değil, kamu yararına yönelik akılcı çözümler" üretilmelidir.

TMMOB Yönetim Kurulu, 40. Dönem Çalışma Programı'nın sunuş kısmında; "Ülkemizin su kaynakları hızlı nüfus artışı,

çarpık sanayileşme ve endüstriyel tarım ile kirlilik unsurlarının baskıları altındadır. Havzalarımız kurumsal, yasal, yönetsel ve sosyo-ekonomik unsurlar ile birlikte, planlama/karar verme sürecinden uzak bir anlayış ile piyasalaştırılmaya çalışılmaktadır. Esas olarak bugün çoğu ülkede olduğu gibi Türkiye'de de yaşanan su sorunlarının temelinde yanlış ve eksik yönetim ve politikalar yatmaktadır" tespitlerini yaparak, mücadele alanlarını şöyle belirlemiştir: "Dünya Bankası'nın baskıları ile suyun özelleştirilmesine karşı çıkılması, suyun, özellikle temiz suyun bir hak olduğunun vurgulanması; küresel ısınmanın olumsuz etkilerinin yanında, sulamada ve sanayide aşırı su tüketimi, kaçak yeraltı suyu kullanımı, çarpık kentleşme, şehir şebekelerindeki kayıp ve kaçaklar, evsel ve endüstriyel atıklarla suların kirlenmesi gibi su kaynaklarının yok edilmesine ve kirlenmesine neden olan uygulamalara karşı çıkılması; su ve suya bağlı hizmetlerde çevre ve insan esas alınarak suyun mülkiyeti ve hizmetlerinin kamuda kalmasının sağlanması amacı ile 2009 yılında yapılacak Alternatif Dünya Su Forumu çalışmalarına katkı sağlanması."

Bu kapsamda kurduğumuz TMMOB Su Çalışma Grubu, 5. Dünya Su Forumu'na alternatif olacak gerçekçi görüşlerin ortaya konması için gerekli çalışmaları yapmaktadır.

Uzunca uğraşlar sonrası emek ve meslek örgütleri, siyasi partiler, dernek ve platformdan oluşan 38 kurum, 2009 Mart'ında İstanbul'da düzenlenecek Dünya Su Forumu'na karşı bir araya gelerek, Dünya Alternatif Su Forumu'nu İstanbul'da toplamak üzere "Suyun Ticarileştirilmesine Hayır" platformunu oluşturduk. TMMOB'nin görüşleri, Su Çalışma Grubumuzca oluşturularak Dünya Alternatif Su Forumu'nda aktarılacaktır.

Bizler, Mart 2009 tarihinde İstanbul'da düzenlenecek 5. Dünya Su Forumu sırasında 4. Dünya Su Forumu'nda tüm dünyaya seslenen Meksikalıların seslerini çoğaltacağız. Ülkemizi laboratuvar gibi kullanıp, özel sektöre dayalı su sistemlerini ülkemize dayatmaya çalışanlara, alternatif etkinliklerle cevap vereceğiz.

TMMOB, suya erişmenin bir insan hakkı olduğunun unutulmadığı, suyun korunduğu, geliştirildiği ve insanlık için kullanıldığı bir dünyada insanların bir arada, kardeşçe ve özgürce yaşamalarını istemektedir. Bu ortak çalışmamızın da buna hizmet etmesini dileriz.

Mehmet SOĞANCI
TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı

“5.DÜNYA SU FORUMU”NA KARŞI İSTANBUL HAZIRLIK TOPLANTISI SONUÇ DEKLARASYONU YAYIMLANDI

Mart 2009'da İstanbul'da düzenlenecek 5. Dünya Su Forumu'na karşı aynı tarihlerde gerçekleştirilecek Alternatif Su Forumu'nun 8 - 9 Kasım 2008 tarihlerinde İTÜ Taşkışla Salonları'nda gerçekleşen hazırlık toplantısı sonuç deklarasyonu yayımlandı.

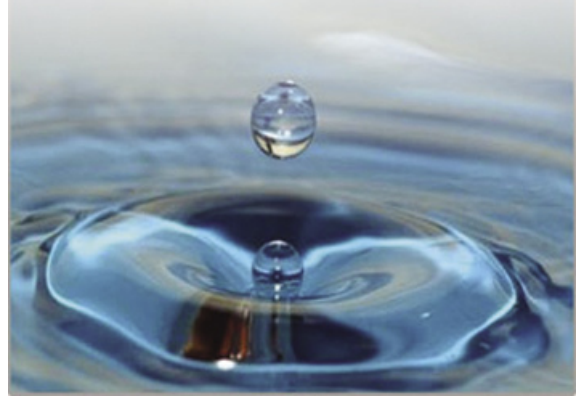
Mart 2009'daki 5. Dünya Su Forumuna Karşı İkinci Hazırlık Toplantısı Sonuç Deklarasyonu

Bizler, Türkiye'de ve dünyanın çeşitli ülkelerinde suyun ticarileşmesine karşı mücadeleler yürüten örgütler olarak, Mart ayında İstanbul'da yapılacağı duyurulan 5. Dünya Su Forumuna karşı eylem ve etkinliklerimizi ortaklaştırmak için ikinci kez 8 - 10 Kasım 2008 tarihlerinde İstanbul'da bir araya geldik.

Toplumsal yaşamın ayrılmaz bir bileşeni olarak su, kapitalist devletler de dâhil olmak üzere hiç kimsenin ya da kurumun mülkiyetine terk edilemez. Bilinmesi gerekir ki su, insanlığın da parçası olduğu doğaya aittir. Aynı nedenden ötürü, bizler, suyun bitkiler, hayvanlar ve insanlar tarafından nasıl ve hangi koşullar altında kullanılacağına “seçilmişler” ya da “özel çıkar sahipleri” ya da suyu sermaye birikimi için talep edenler tarafından değil, yalnızca yaşamak için savunular tarafından belirlenmesini talep ediyoruz.

Yine bu nedenle bize göre su konusunda hak ve söz sahibi olanlar:

- ▶ Para ve güç sahipleri ile suyu alıp satılabilir bir mal olarak görenler değil; suyu beslenme, temizlik ve hijyen gibi temel yaşamsal ihtiyaçları için talep eden, Türkiye ve dünyada temiz suya erişimi olmayan İstanbul'da Maden mahallesi, Urfa'da Suruç ve İstanbul'daki Küçük Armutlu vb. yerlerde yaşayan milyonlarca insan;
- ▶ Suyun şebekeler üzerinden dağıtımında çalışan ücretliler ve onların sendikaları, meslek örgütleri
- ▶ Binlerce dekarlık arazilerde endüstriyel tarımla sermaye birikimlerini hızlandıranlar değil; doğayla barışık, toprağı tüketmeden tarım yapanlar;
- ▶ Binlerce ton temiz suyu üretim süreçlerinde kir-

lettikten sonra atık suları tekrar doğaya boşaltarak bütün su kaynaklarını tehdit edenler değil, tarımı kapitalistleştirerek değişim değeri üreten şirketler değil; toplumsal ihtiyaçları gidermek için kullanım değerleri üreten çiftçiler, üretim süreçleri, doğayı ve yaşamı gözetecek şekilde suyu yeniden kullanacak, süreç kontrolleri gibi atık azaltma tekniklerini uygulayacak olanlar, kuruluş aşamasından başlayarak bütün aşamaları yalnızca ve doğrudan ilgili halkların demokratik yönetim, gözetim ve denetiminde olacak toplumsal üretimin gerçek sahipleri;

- ▶ Kapitalist üretim modelinin dayattığı enerji yoğun üretim teknolojileri aşılmadıkça, iletim ve dağıtımda alınacak önlemlerle kayıp ve kaçaklar ortadan kaldırılmadıkça enerji darboğazı içinde bulunduğu aldatmacasıyla, başta sınır aşan nehirler olmak üzere, bütün akarsularımızı enerji üretmek bahanesiyle barajlarla doldurmaya kalkışanlar değil; öncelikle Munzur, Hasankeyf ve Karadeniz dereleri olmak üzere bütün akarsularımızın -sınırın hangi tarafında olursa olsun- akışı boyunca beslediği topraklarda on yıllardan beri doğaya zarar vermeden yaşamayı başarmış halklardır.

Yukarıda sayılan nedenlerden ötürü bizler,

- ▶ Bütün dünyanın derin ve etkilerinin yıllarca devam edeceği belirtilen bir ekonomik bunalımdan geçtiği bugünlerde, Türkiye Hükümetinin Mart 2009'da yapılacak 5. Dünya Su Forumu toplantıları için 17.5

milyon auro bütçe ayırmasını kabul etmiyor, bunu düzenleyen yasanın derhal iptal edilmesi için sonuna kadar mücadele edeceğimizi duyuruyoruz. Mali disiplinden ve krizden dem vurup her zaman olduğu gibi yoksullar ve emekçilerden fedakârlık isteyen ülke yöneticilerine sesleniyoruz: Dünya Su Forumu gibi, sadece kapitalist sınıfın yararına olan faaliyetlerin bedelinin halklara ödettirilmesini reddediyoruz.

- ▶ Suyun ticarileştirilmesine hizmet eden ve “kullanankirleten öder” ilkesine dayanan politikaların doğayı koruması mümkün değildir. Sermayeyi kollayan; ama canlıların suya erişimini sınırlayan bu tür politikaları kabul etmiyoruz.
- ▶ Evlerimize takılmaya başlanan kontrollü su sayaçları ve suyun maliyetini aşan fiyatlarla topluma verilmesi kabul edilemez. Çünkü yaşam için gereken su ticari bir mal değil, bir haktır.

Suyun bir hak olduğunu kabul ettiğini; ancak, bu hakkın kullanılabilir hale gelmesi için gereken maliyetin halklara yüklenmesini öne süren Dünya Su Forumu'na da bir çift sözümüz var:

Başta su olmak üzere toplumsal emeğin ürünlerini, karşılınmayan tek bir ihtiyaç kalmayacak bir şekilde dağıtmayı bilmiyorsanız, bu işi bilenlere, yani bütün zenginlikleri üreten emeğe bırakın.

Duyuruyoruz:

- ▶ Suyun ve enerjinin ticarileştirilmesi amacıyla kurulan ve kurulacak olan tüm barajların yapılmasına karşıyız. Özellikle, tüm dünya halklarının ortak toplumsal kültürel mirasının vazgeçilmez unsurları olan Munzur, Hasankeyf ve Karadeniz bölgeleri ile ilgili projelerin derhal durdurulması için dünyadaki diğer su hareketleri ile birlikte yürüttüğümüz mücadeleleri genişleterek devam ettireceğiz.
- ▶ Suya erişimi olmayan halkların yıllardır çekmekte olduğu insanlık dışı uygulamalara son vermek için, doğaya zarar vermeyen teknoloji ve buluşların uygulamaya konması için mücadele edeceğiz.

- ▶ Bütün su havzalarının koruma altına alınması ve mevcut havza işgallerine son verilmesi için çalışacağız.
- ▶ Yaşamlarını geçimlik tarım yaparak sürdüren küçük çiftçilerin, sulama kanallarına takılan kontör bedelleri altında bir kez daha ezilmesine seyirci kalmayacağız. Akarsuları, gölleri, göletleri şirketlere teslim ederek, sadece parası olan çiftçilerin suya erişimine neden olacak olan su özelleştirmelerine göz yummayacağız.
- ▶ Suya ulaşamayanların, “sizi suya kavuşturacağız” benzeri söylemlerle aldatılmalarına izin vermeyeceğiz. Dünya Su Forumu'nun tek derdinin suyun bir piyasa malı haline getirilmesi olduğu gerçeğini halklarla paylaşacağız. Suya ulaşamayan halkların yıllardır çekmekte olduğu insanlık dışı uygulamalara son vermek için mücadele edeceğiz.
- ▶ Belediyelerin su hizmetlerinde görevli ücretlilerin işsizleştirilmesine ve güvencesizleştirilmesine karşı, ortak örgütlenmeler yoluyla mücadele edeceğiz.
- ▶ Suyun ticarileşmesi sonucunda toplumsal ölçekte artacak zehirlenme, bebek ölümleri, salgın hastalıklar ve sakat doğumlar benzeri sağlık riskini önlemek amacıyla, ticarileşme sürecini bizden önce yaşayan ülkelerin örneklerini daha yakından izleyecek, gecikmeden toplumla paylaşacağız.

Suyun Ticarileştirilmesine Hayır Platformu

KAMU İHALE KANUNU'NDA DEĞİŞİKLİK YAPAN YASA TASARISI YENİ YOLSUZLUKLARIN ÖNÜNÜ AÇMAKTADIR

TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı, TBMM'de görüşülmekte olan Kamu İhale Kanunu'nda Değişiklik Yapan Yasa Tasarısı üzerine 14 Kasım 2008 tarihinde bir basın açıklaması yaptı.

TBMM'de görüşülmekte olan Kamu İhale Kanunu'nda Değişiklik Yapan Yasa Tasarısı, ihalelerde kamu denetimini ortadan kaldırmakta, Kamu İhale Kurumu'nu baypas etmekte ve mühendis-mimarlar açısından önemli hak kayıplarına yol açmaktadır.

Hazırlanış sürecinden itibaren tartışmalı olan bu Tasarı, devletin kendi kurumlarından dahi görüş alınmadan Meclis'e sevk edilmiştir. Hükümet'in sermaye çevrelerinin hazırladığı taslak metni kabul etmesi ve tasarının yalnızca bu çevrelerin istekleriyle sınırlı kalması demokratik yöntem açısından kabul edilebilir bir durum değildir. Sermaye çevrelerinin isteği ile hazırlanan Yasa Tasarısı ile bir anlaşma mı sağlanmıştır? Haklı olarak akıllara takılan sorulara siyasal iktidarın yanıt vermesi gerekmektedir. Bu Yasa sadece iktidar ile sermaye çevrelerini mi ilgilendirmektedir? Hizmeti sunan mühendis ve mimarların örgütü olan TMMOB'den niçin görüş sorulmamış, sürece dahil edilmemiştir? Kısacası, Yasa'nın hazırlanış süreci katılımdan ve saydamlıktan yoksundur.

2002 yılında kabul edilen 4734 sayılı Kamu İhale Yasası ile ihale süreçlerinin saydam ve denetlenebilir hale getirildiği dönemin siyasal iktidarı tarafından deklare edilmişti. 1999 Marmara depreminde ihale usulü ile yapılan kamu yapılarının ayakta kalmaması, hatta en fazla yolsuzluğun bu alanda yaşanması bu yeni yasal düzenlemeyi güdüleyen en temel nedenlerden biriydi. Diğer bir neden de AB'ye entegrasyon sürecinin yarattığı baskılanmaydı.

Örneğin, müteahhitlik hizmeti sunabilmek için hiçbir kriterin aranmaması, parası olan herkesin kolayca elde ettiği müteahhitlik karnesi ile her işi yapabilmesi Marmara

depremi sonrasında ağır eleştirilere konu olmuş, bu da mühendis ve mimarların yapı ihalelerine katılmalarını olanaklı kılan yeni düzenlemelerin yolunu açmıştı.

Mühendis ve mimarların sürece aktif biçimde katılmaları, yukarıda kısaca değindiğimiz kamu ihalelerinin kamuoyu denetimine açık olmasını kolaylaştıran yollardan

biridir. Aynı zamanda kaliteli hizmetin üretimi anlamına gelmektedir. Ancak, Yasa'nın kabul edildiği tarihten bu yana Yasa ve yönetmeliklerde yapılan bir dizi değişiklik sonucunda hem Kanun kapsamına giren işler daraltılmış, hem de mimar ve mühendisler dışlanarak süreç tersine döndürülmüştür. Hatta TBMM'de şu anda görüşülmekte olan Yasa Tasarısı kabul edilirse 2002 şartlarından daha da geriye gidilmiş olunacaktır.

Tasarının en çarpıcı noktası, Kamu İhale Kurumu'nun görev ve yetkilerinin baypas edilmesidir. Görev ve yetkileri kısıtlanan Kurul üyelerine çok boş zaman kalacağı düşünülmüş olmalı ki, bilimsel yayın ve ücretli ders verebilmelerinin önündeki engeller kaldırılmıştır. İdareye şikayet ve Kurul'a itirazın şikayet başvuruları caydırıcı hale dönüştürülmüştür. Gerek şikayet hakkını kullanacak kişilerdeki daralma, gerekse şikayet başvuru harçlarının yüksekliği, şikayet ve itiraz yolunu kapatmaktadır.

Tasarının yasalaşması halinde Kamu İhale Kurumu ve Kurulu'nun varlığı tartışmalı hale gelecektir. Çünkü, kamu adına ihaleleri re'sen inceleme yetkisi ve görevi artık yoktur. Basında çıkan bir yolsuzluk haberi, iddiaların incelenmesi kapsamında değerlendirilemeyecektir, çünkü Kurul yetkili ve görevli değildir. Ama Kurul üyeleri ihaleye girmiş isteklilere Kamu İhale Hukuku konusunda ders verebilecektir.

Tasarı tüm kamu hizmetlerinin ihaleye çıkarılmasını öngörmektedir. Bir kamu idaresinde yeterli donanımda ve sayıda personel olmasına karşın hizmet alımlarında iha-

leye çıkılması abesle iştirgaldir. O zaman sormak lazım, istihdam edilen personel niçin istihdam edilmektedir? Kendi personelini atıl bırakarak ve dışarıdan hizmet satın alarak kamu kaynaklarının heba olmasına hangi kamu yönetimi icazet vermektedir? Bugün belediyeler, bakanlıklar, İller Bankası, DSİ gibi kurumlarda çalışan teknik personelin atıl bırakıldığı, projelerin piyasadaki yerli, yabancı firmalara yaptırıldığı ve kendi personeline projeleri denetleme görevi dahi verilmeyen bir kamu yönetimi ile karşı karşıyayız.

Tasarı, kamu kurumlarında çalışan mühendis ve mimarların teknik yeterliliklerini ve sayılarını devre dışı bıraktığı gibi serbest çalışan mühendis ve mimarları da dışlamaktadır. Kanun kapsamında sayılan bütün yapım işleri ve danışmanlık hizmetleri, mühendislik ve mimarlık hizmeti olmasına karşın, Yasa bu meslek grubunu görmezden

gelmektedir. Bu meslek grubu ve örgütlerinin görüşü alınmaksızın, sermaye çevreleri ve Kurul üyelerinin istekleri ile sınırlı kalan bir tasarının kamu yararına yapıldığını söylemek mümkün değildir.

Kamu İhale Yasası'nın çıkarılış gerekçesi, yapım işleri ve danışmanlık hizmetlerine daha çok mühendis ve mimarın katılması amaçlanmış iken, bu değişiklik ile Yasa'nın amacı ortadan kaldırılmaktadır.

Yerel yönetim seçimlerine giderken ihalelerde Kamu İhale Kurulu'nun ve kamuoyunun denetiminin ortadan kaldırılması ve ihaleyi yapacak idarelere çok fazla takdir hakkı tanınması, yeni yolsuzlukların önünü açmaktan başka bir anlama gelmemektedir.

Mehmet Soğancı
TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı

KAMU İHALE KANUNU'NDA DEĞİŞİKLİK YAPAN YASA TASARISI ÜZERİNE TMMOB GÖRÜŞÜ

Bilindiği üzere, kamu alımlarında ödenen bedeller talep edilen mal, hizmet ve yapımın kamu hizmetlerinde kullanılması nedeniyle kamu kaynaklarından karşılanmaktadır. Alımların niteliği ne olursa olsun, sonuçta bunları kullanacak olan yurttaşdır ve zaten onlardan alınan vergilerle karşılanmaktadır. Bu nedenle, kamu hizmetlerinde kullanılacak işlerin gerçekleştirme biçimi, yürütülüş süreci ve buna dönük harcamalar kamusal denetim yanında yurttaşların denetimine de açık olmalıdır. Bugün için bunun yeterli ölçüde sağlandığı söylenemez.

Kamu İhale Yasası'nda yapılacak uygun düzenlemelerle kamuoyunun denetimini engelleyecek, perdeleyecek süreçlerin ortadan kaldırılması, ihale yoluyla alımları gerçekleştiren idarelerin sağlıklı kararlar vermelerine, ihtiyaçları doğru tanımlayıp ellerindeki kaynakları öncelik sırasına göre akılcı biçimde kullanmalarına yardımcı olacaktır.

Nitekim, bu gerçekten hareketle, 2002 yılında kabul edilen 4734 sayılı Kamu İhale Yasası ile ihale süreçlerinin saydam ve denetlenebilir hale getirildiği dönemin siyasi iktidarı tarafından deklere edilmişti. 1999 Marmara

depreminde kamu binalarının ayakta kalmaması, hatta en fazla yolsuzluğun bu alanda yaşanması bu yeni yasal düzenlemeyi güdüleyen en temel nedenlerden biriydi. Diğer bir neden de AB'ye entegrasyon sürecinin yarattığı baskılanmadır.

Örneğin, müteahhitlik hizmeti sunabilmek için hiçbir kriterin aranmaması, parası olan herkesin kolayca elde ettiği müteahhitlik karnesi ile her işi yapabilmesi Marmara depremi sonrasında ağır eleştirilere konu olmuş, bu da mühendis ve mimarların yapım ihalelerine katılmalarını olanaklı kılan yeni düzenlemelerin yolunu açmıştır.

Mühendis ve mimarların sürece aktif biçimde katılmaları, yukarıda kısaca değindiğimiz kamu ihalelerinin kamuoyu denetimine açık olmasını kolaylaştıran yollardan biridir. Aynı zamanda kaliteli hizmetin üretimi anlamına gelmektedir. Ancak, Yasa'nın kabul edildiği tarihten bu yana Yasa ve yönetmeliklerde yapılan bir dizi değişiklik sonucunda hem Kanun kapsamına giren işler daraltılmış hem de mimar ve mühendisler dışlanarak süreç tersine döndürülmüştür. Hatta TBMM'de şu anda görüşülmekte

olan Yasa teklifi kabul edilirse 2002 şartlarından daha da geriye gidilmiş olunacaktır.

Yasa değişikliği teklifinin en çarpıcı noktaları, KİK'in görev ve yetkilerinin baypas edilmesidir. İdareye şikayet ve Kurul'a itirazın şikayet başvuruları caydırıcı hale dönüştürülmüştür. Gerek şikayet hakkını kullanacak kişilerdeki daralma gerekse şikayet başvuru harçlarının yüksekliği, şikayet ve itiraz yolunu kapatmaktadır.

Tasarının yasallaşması halinde Kamu İhale Kurumu ve Kurulunun varlığı tartışmalı hale gelecektir. Çünkü, kamu adına ihaleleri re'sen inceleme yetkisi ve görevi artık yoktur. Basında çıkan bir yolsuzluk haberi iddiaların incelenmesi kapsamında değerlendiremeyecek çünkü, Kurul yetkili ve görevli değildir. Ama ihaleye girmiş isteklilere Kamu İhale Hukuku konusunda ders verebilecektir.

Bugün Meclis'te tartışılan tasarının hazırlanması süreci baştan sakatlanmıştır. Hükümet'in sermaye çevrelerinin hazırladığı taslak metni kabul etmesi ve Meclis'e sevk etmesi, Yasa tasarısı teklifinin yalnızca bu çevrelerle sınırlı kalması demokratik yöntem açısından kabul edilebilir bir durum değildir. Devletin kendi kurumlarından dahi görüş alınmadan Meclis'e sevk edilen bu Yasa Tasarısı baştan tartışılmalı bir konumdadır. Tasarı sahibi sermaye çevrelerinin isteği ile hazırlanan yasa teklifi ile bir anlaşma mı sağlanmıştır? Haklı olarak kafalara takılan sorulara siyasal iktidarın yanıt vermesi gerekmektedir. Bu Yasa sadece iktidar ile sermaye çevrelerini mi ilgilendirmektedir? Hizmeti sunan mühendis ve mimarların örgütü olan TMMOB'den niçin görüş sorulmamış, sürece dahil edilmemiştir? Kısacası, Yasa'nın hazırlanış süreci katılımdan ve saydamlıktan yoksundur.

TASARININ MADDE BAZINDA İNCELENMESİ

1./ Tasarının birinci maddesinde 4734 sayılı Yasa'nın 3. maddesinde düzenlenen kanun kapsamı dışında kalan istisnalara yeni üç istisna daha eklenmiştir. Bunlar, TÜBİTAK tarafından yapılacak araştırma-geliştirme hizmet alımları, sağlık hizmeti sunan ve bu kanun kapsamında bulunan idarelerin birbirlerinden yapacakları hizmet ve mal alımları, uluslararası veya ulusal amaçlı, güvenlik, insani yardım gibi durumlarda mal ve hizmet alımları. Yasa'nın çıkarılış sürecinden bu yana istisnalar o kadar çoğalmıştır ki, kanun kapsamı dar bir çerçeveye sıkıştırılmıştır.

2./ Tasarının 2. maddesine yeni tanım bentleri eklenmiştir. İstekli olabilecek, ön ilan, elektronik kamu alımları platformu, dinamik alım sistemi, elektronik eksiltme tanımları eklenmiş ve çerçeve sözleşme tanımı da çerçeve anlaşma biçimine dönüştürülmüştür.

3./ Tasarının 3. maddesi ile 4734 sayılı Yasa'nın 10. maddesinde değişiklik yapılmaktadır. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda 30 Temmuz 2003 tarih 4964 sayılı Yasa ile yapılan değişik 7. madde "Birinci fıkranın (b) bendinin (2) numaralı alt bendinde belirtilen belgelerden, yapım ve yapımla ilgili hizmet işlerinde, denetleme veya yönetme görevi nedeniyle alınanlarda gerçek kişinin mühendis veya mimar olması şartı aranır. İş bitirme, yönetim veya denetim suretiyle elde edilecek belgeler, belge sahibi kişi veya kuruluşların dışındaki istekliler tarafından kullanılamaz, belgeler devredilemez, kiraya verilemez ve satılamaz. Bu belge sahiplerinin kuracakları veya ortak olacakları tüzel kişiliklerin ihaleye girebilmesinde tüzel kişiliğin yarısından fazla hissesine sahip olmaları, her ihalede bu oranın aranması ve teminat süresince bu oranın muhafaza edilmesi zorunludur. Yönetim faaliyetleri nedeniyle alınacak belgeler, en fazla beşte bir oranında dikkate alınır" hükmü ile işin tamamını yönetmesi veya denetlemesi mecburi olmayan yönetici ve denetleyiciler için asgari gerçekleşme oranı yüzde 50 olarak belirlenmekte ve yöneticilerden farklı olarak fiilen işin başında bulunan denetleyicilerin (mühendis ve mimarlar) iş deneyimlerinin herhangi bir oran sınırlamasına tabi olmaksızın dikkate alınması sağlanmak istenmiştir. Fiilen işin başında bulunan denetleyicileri bir oran sınırlamasına tabi tutma-

mak aynı zamanda Yasa'nın gerekçesini oluşturmaktaydı. Yasa koyucu bu yolla, ülkemizdeki müteahhitlik karnesinin yükselmesi yani mimar ve mühendisleri müteahhitlik işlerine teşvik ederek müteahhitlik işlerinde kaliteyi yükseltmek istemiştir. Ayrıca, iş denetleme ve iş yönetme mekanizmaları kapsamına girmekte olan görev tanımları, söz konusu görevlerin sorumluluk ve iş ilişkiliği göz önünde bulundurularak belirlenmektedir. Değişiklik teklifi ile kontrol amiri, şube müdürü, il müdürü ve yardımcıları, bölge müdürü ve yardımcıları gibi görevlendirmelerin iş denetleme kapsamından çıkarılması mühendisler ve mimarlar yönünden haksız bir durum yaratmaktadır. Yalnızca parasal olarak güçlü olanların bu alanda iş yapması yaşanan felaketlerin önemli nedenlerinden birini oluşturmaktadır. Bu nedenle bu alanda teknik donanımlı unsurların iş yapması gerekmektedir. Bu nedenle de yasa koyucunun belgelendirme konusunda iş bitirme ve iş denetleme belgelerinde bir oran sınırlandırmasına gitmemesi gerekir. Mühendis ve mimarların iş bitirme ve denetleme belgeleri tasarıda 1/5 oranına düşürülmüş olup, açık ifade ile ihalelere giremezsiniz denilmektedir.

Tasarıda dile getirilen "en fazla 1/5" deyimini aynı zamanda kötüye kullanılabilir bir madde olup, uygulama yönetmeliklerinde bu takdirin keyfi olarak daha da düşürüleceği açıktır.

4./ Tasarının 5. maddesi 4734 sayılı Yasa'nın "ihale ilan süreleri ve kuralları ile ön ilan" 13. maddesinde değişiklik yapmıştır. Ön ilan bu değişiklik ile Yasa'ya girmiş olup, ön ilan yapmış olan idarelere ihale yükümlülüğü getirilmemiştir. İlan sürelerinin kısaltılabileceği de öngörülen maddede değişikliğinin, kötüye kullanılıp kullanılmayacağı zaman içinde görülecektir. Burada önemli değişikliklerden biri de Resmi Gazete'de yayım yükümlülüğünün kaldırılmasıdır.

5./ Tasarının 6. maddesi 4734 sayılı Yasa'nın 20. maddesinde değişiklik öngörmüş olup, 3. fıkraya eklenen cümle ile idareye teklife çağrılacak istekliler arasında seçim yapma hakkı tanınmıştır. Bu takdir hakkı kötüye kullanılabilir bir hak olup, yeterlilikleri tespit edilmiş isteklileri teklife davet ederken idarenin eleme yapması düşünülemez. Bu madde ile idareye ihale yöntemlerini seçerken ve değerlendirme aşamasında fazlaca takdir hakkı tanınmaktadır.

6./Tasarının 7. maddesi ile 4734 sayılı Yasa'nın "pazarlık usulü" başlıklı 21. maddesinde değişiklik yapılmaktadır. 21. Madde'nin 3. ve 6. fıkralarının çıkarılış gerekçesi doğurucu değildir. (a) bendinde bir isteklinin teklif vermesi durumunda ne olacağı açık değildir.

7./Tasarının 18. maddesi 4734 sayılı Yasa'nın 48. maddesini değiştirmekte olup, mühendislik ve mimarlık hizmetlerini "Danışmanlık Hizmetleri"nin içine almıştır. Danışmanlık hizmetinde yaklaşık maliyet Yasa'nın 13. maddesinin (b) bendinin (2) no'lu alt bendinde 122.000 YTL'ye indirildiğinden, puanlama sistemi kötüye kullanılabilir bir durum ortaya çıkarmaktadır. Puanlama sisteminde bir kriter olmadığından, kısa liste oluşturulurken keyfi elemeler olacaktır. Eşik değer düşürülmesi, bu alanın yabancılara da açılması anlamına geldiğinden, işsizlik içinde olan ülkemiz mimar ve mühendislerinin aleyhine bir düzenlemedir. Bu madde konusunda İller Bankası'nın görüşü alınmış mıdır? Bu maddenin kamu hizmetlerinin sürdürülmesini zora sokabileceği konusunda görüş alınmış mıdır? Tekliflerin iki aşamalı olarak değerlendirilmesi ve puanlama esaslarının belirsizliği imar planları konusunda sıkıntıların yaşanacağına işaret eder.

8./ Tasarının 19. maddesi Yasa'nın "Tekliflerin değerlendirilmesi ve ihalenin yapılması" başlıklı 52. maddesinde değişiklik yapmaktadır.

Yaklaşık değer gizliliği esas olmasına karşın, teklif zarfları ile yaklaşık maliyetin isteklilere açıklanması bir çelişki olup, ihalenin iptal edilmesi durumunda dışarıda kalanlar için haksız rekabet doğuracaktır. Yaklaşık maliyet açıklanacak ise ihale dokümanı ile birlikte herkese açıklansın, açıklanmayacak ise tüm aşamalarda gizli kalması gerekir.

9./ Tasarının 20. maddesi, 4734 sayılı Yasa'nın 53. maddesinde değişiklikler öngörmektedir. 53. maddenin (b) fıkrasının (9) no'lu bendinin ikinci paragrafında düzenlenen Kamu İhale Kurulu'nun re'sen inceleme yetkisi kaldırılmaktadır. Kamu İhale Kurulu, ihalelerin Kanun'da belirtilen esas, usul ve işlemlerin doğru olarak uygulanmasında görevli ve yetkili kılınmıştır. Oysa, değişiklik ile Kurul'un re'sen tespit yetkisi ya da kendisine ulaştırılan iddiaları inceleme yetkisi elinden alınmaktadır. Yani Kurul'un kamu adına inceleme ve denetleme yapma yetki ve görevi ortadan kaldırılmaktadır. Burada kamu yararı ilkesinin gözetilmediği ortaya çıkmaktadır.

53. maddenin (c) bendinde yapılan değişiklik ise kişiye özel bir değişiklik niteliğindedir. Bir başkanın görevinin devamına yönelik yasa değişikliği teklifi, hukuk devleti ilkesine aykırıdır.

(e) fıkrasında yapılan değişiklik ile dava açma, icra takibi, temyiz ve karar düzeltme haklarından vazgeçmeyi herhangi bir esas belirlemeden Kurul'un takdirine bırakmak aynı zamanda görev ve yetkinin takdire bırakılması anlamına gelir ki bu da hukuk devletinin kabul edebileceği bir düzenleme değildir.

Kurul Başkan ve üyelerinin asli görevlerini aksatmamak kaydıyla ücret karşılığı ders vermesi onaylanabilecek bir düzenleme değildir. Kurul Başkan ve üyelerinin kimlere ve nerede ders vereceğine ilişkin bir ibarenin yer almadığı bu düzenleme istekli firmalarla Kurul üyelerinin bir arada olacağı platformları çağrıştırmaktadır. Kurul Üye ve Başkanı'nın isteklilere ve firmalara ders verdiğini düşündüğümüzde, yüz yüze etkilenmeler kaçınılmaz olacaktır. Tarafsızlığı etkileyecek düzenlemeler tasarısı metninden çıkarılmalıdır. Kurul Üye ve Başkanı'nın ücret karşılığı ders verme istemleri etik ve kamusal bir yararla örtüşmediğinden düzenleme konusu yapılmamalıdır. Kurul Üye ve Başkanı'nın ücreti düşük ise, bu konuda Hükümet'e düşen görev, ücret iyileştirmesinde bulunmaktır.

Başkan yardımcılarını ile daire başkanlıklarının, Başkan'ın önerisi ile Kurul tarafından atanacağı, diğer tüm personelin ise Başkan tarafından atanacağı düzenlemesi de Kamu İhale Kurulu'nda tek yetkili Başkanlık sisteminin hakim kılınmasının esas alındığını düşündürmektedir. Bu kadar olağanüstü yetkinin tek kişinin elinde toplanması sakıncalı olacaktır. Liyakat ve üstlenilen görevin önemini kavramak esas olması gerekirken Başkan'a yakınlık her şeyin önüne geçebilecektir. Bunun açık anlamı ise Başkan ve beş üyelerinin, yani Kurul'un çoğunluğunun siyasal iktidarca atandığı bir ortamda personelin de siyasal iktidarca belirlendiği bir düzenlemeyi ifade etmektedir.

10./Tasarının 21. maddesi, 4734 sayılı Yasa'nın "İhalelere Yönelik Başvurular ve İnceleme" başlıklı 54. maddesini değiştirmektedir.

Tasarı ile idareler ve ihale komisyonlarının sorumlulukları kaldırılmış ve ihaleye yönelik şikayet ve itirazın şikayet yolu daraltılmıştır. Şikayetleri daraltan bir ihalede kamu

yararı ve saydamlığın olmayacağı açıktır. Kurul'un re'sen inceleme yetkisi elinden alındığı gibi iddiaları inceleme yetkisi de ortadan kaldırılmıştır.

11./Tasarının 22. maddesi Yasa'nın 55. maddesini değiştirmiş olup, bu madde de şikayet ve itirazın şikayet değerlendirme sürelerini kısaltmış ve yine alınan kararın bildirim yapılacak kişileri dar kapsamda tutmuştur. İdarelerin verecekleri kararlardaki aleniyet ortadan kalkmış olup, bildirim ihaleye katılmış ve doküman almış olanlarla sınırlı tutulmuştur. Kamuoyunun yanında istekli olabilecekler de karardan haberdar olamayacaktır.

12./Tasarının 23. maddesi, 4734 sayılı Yasa'nın 56. maddesini değiştirmeyi öngörmektedir. Bu madde de yine itirazın şikayet yolunu daraltmıştır. İdarenin ihaleyi iptal etmesi durumunda bu işlemin itirazın şikayete konu edilemeyeceği belirtilmektedir. Yine inceleme süreleri kısaltılmıştır. Kurul'a 45 gün yetmez iken ve bu süreyi disiplinler süre olarak kabul ederken bu sürenin 20 güne indirilmesindeki acelecilik anlaşılmalıdır. Kurum, itirazın inceleme süresini 20 güne indirmiş, buna mukabil, tarafların dinlenmesi ve bilirkişi incelemesi yaptırılması konularında yeni yetkiler almıştır. Bu, Kamu İhale Kurumu'nun itirazın incelemeyi ciddiye aldığını değil, dışarıdan hizmet satın almayı ve yeni bir sektörün doğmasını özendirdiğini göstermektedir. Bünyesinde uzman kişiler çalıştıran bir kurumun dışarıdan "ihalesiz" hizmet alması düşündürücüdür. Kurum parasal ilişkilere girmek konusunda istekli gözükmektedir.

13./Tasarının 24. maddesi, 4734 sayılı Yasa'nın 62. maddesinde değişiklik öngörmektedir. Tasarı tüm kamu hizmetlerinin ihaleye çıkarılmasını öngörmektedir. Bir kamu idaresinde yeterli donanımda ve sayıda personel olmasına karşın hizmet alımlarında ihaleye çıkması abesle iştigaldir. O zaman sormak lazım, istihdam edilen personel niçin istihdam edilmektedir. Kendi personelini atıl bırakarak ve dışarıdan hizmet satın alarak kamu kaynaklarının heba olmasına hangi kamu yönetimi icazet vermektedir? Bugün belediyeler, bakanlıklar, İller Bankası, DSİ gibi kurumlarda çalışan teknik personelin atıl bırakıldığı, projelerin piyasadaki yerli, yabancı firmalara yaptırıldığı ve kendi personeline projeleri denetleme görevi dahi veremeyen bir kamu yönetimi ile karşı karşıyayız.

Tasarı, kamu kurumlarında çalışan mühendis ve mimarların teknik yeterliliklerini ve sayılarını devre dışı bıraktığı gibi serbest çalışan mühendis ve mimarları da dışlamaktadır. Kanun kapsamında sayılan bütün yapım işleri ve danışmanlık hizmetleri, mühendislik ve mimarlık hizmeti olmasına karşın, Yasa bu meslek grubunu gerek kurumsal gerekse meslek grubu olarak görmezden gelmektedir. Bu meslek grubu ve örgütlerinin görüşü alınmaksızın, sermaye çevreleri ve Kurul üyelerinin istekleri ile sınırlı kalan bir tasarının kamu yararına yapıldığını söylemek mümkün değildir.

Bu nedenle de iş denetlemeleri en fazla beşte bir oranında iş deneyimi olarak değerlendirilen mühendislere, mezuniyetlerinden sonra geçen her yıl için 122.387 YTL (2008 yılı için) olarak belirlenen tutar, yapılmak istenen bu değişiklikte toplam 15 yıla sınırlandırılmak isteniyor. Bu düzenleme, teknik yeterliliği ortadan kaldırmak olur. Kamu İhale Yasası'nın çıkarılış gerekçesi, yapım işleri ve danışmanlık hizmetlerine daha çok mühendis ve mimarın katılması amaçlanmış iken, bu değişiklik ile Yasa'nın amacı sakatlanmaktadır.

14./Tasarının 25. maddesi ile 4734 sayılı Yasa'nın düzenlediği tebligat hükümleri değiştirilmektedir. Kurul kendine özgü bir tebligat usulü belirlemiş olup, yerli ve yabancı istekli arasında ayırım yapmıştır. Yerli istekliye 7 gün, yabancıya 19 gün belirlenmesinin gerekçesi de anlaşılamamıştır.

15./Tasarının 26. maddesi 4734 sayılı Yasa'nın Ek-I mad-

desini değiştirmiştir. Bu kanun kapsamında yapılan ihalelerin tüm süreçlerinin "Elektronik Kamu Alımları Platformu" adı verilen yöntemle ilan edileceği belirtilmektedir. Gazete ilanı kalktığından, kamuoyunun bilgileneceği ve bu süreci denetlemesi de ortadan kalkmaktadır.

16./Tasarının 27. maddesi 4734 Sayılı Yasa'nın Ek-2'nci maddesini değiştirmektedir. "Çerçeve sözleşmeler", "çerçeve anlaşmalar" olarak değiştirilmiş olup, anlaşma yapılan kişinin harç ödemesi de bu hükümlerle ortadan kalkmıştır. 24 aylık süre 48 aya çıkarılmış olup, bu uzun süre hangi ihtiyacın karşılanmasına yöneliktir?

Sonuç olarak; Yasa teklifi ile amaçlanan ihale süreçlerinin şeffaflığı değil, ihaleyi yapacak idareye keyfi davranma yolunu açmaktadır. İdareye istediği kişiye ihale yapma serbestisini getiren bu Yasa Tasarısı, ihale süreçlerini denetleyebilecek kişi, kurum ve kuruluşları da devre dışı bırakmaktadır. Bunun da yetmeyeceği düşünülmüş olmalı ki, fahiş harçlarla itiraz hakkı da caydırıcı hale getirilmiştir. İdarenin ihaleyi iptal etmesi durumunda ise hiç kimseye itiraz hakkı tanınmamıştır. Mühendis ve mimarlar ise ihale süreçlerinden tamamen elimine edilmiş olup, mühendis ve mimarların kazanılmış hakları yok sayılmıştır. Bizzat hizmet sunucusu olan mühendis ve mimarların hakkı olan iş bitirme ve iş denetleme belgeleri sermaye çevreleri lehine düşürülmüş ve meslek mensuplarının bu sürece girmeleri engellenmiştir. Hizmette kalite aramayan, kamu harcamalarının denetimini engelleyen bu Yasa'nın, kamu yararına olmadığı, olamayacağı açıktır.

TMMOB BELGESELİ İÇİN GÖRÜŞ ALIŞVERİŞİNDE BULUNULDU

TMMOB 40. Genel Kurulu'nda kararı alınan TMMOB Belgeseli ile ilgili görüş alışverişinde bulunmak üzere TMMOB geçmiş dönem Yönetim Kurulu Başkanları, Yönetim Kurulu II. Başkanları, Genel Sekreterleri ve Genel Sekreter Yardımcıları 16 Kasım 2008 Pazar günü Ankara'da bir araya geldiler.

Toplantıda; yararlanılabilecek kaynaklar, görüşlerine başvurulabilecek isimler ve belgeselin nasıl olması gerektiği üzerine görüşler aktarıldı.

EMO Lokali'nde gerçekleştirilen toplantıya; TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı, TMMOB Genel Sekreteri Hakan Genç'in yanı sıra Arif Delikanlı, Bülent Damar, Bülent Tanık, Çetin Uygur, Elif Öztürk, Ertuğrul Tonguç, Ersin Önsel, Haydar İlker, İsmet Rıza Çebi, Kaya Güvenç, Medet Özbek, Murat Gültekingil, Mustafa Erdemli, Oğuz Türkyılmaz, Önder Küçükkaragöz, Sümmani Can, Teoman Alptürk, Yavuz Önen, Yusuf Tek katıldı.

ADALET BAKANI'NDAN F TİPİ CEZAEVLERİ İLE İLGİLİ RANDEVU TALEP EDİLDİ

DİSK, KESK, TMMOB, TTB, İstanbul Barosu ve ÇHD, F tipi cezaevlerindeki uygulamalar hakkında 18 Kasım 2008 tarihinde yolladığı mektupla Adalet Bakanından görüşme talep etti.

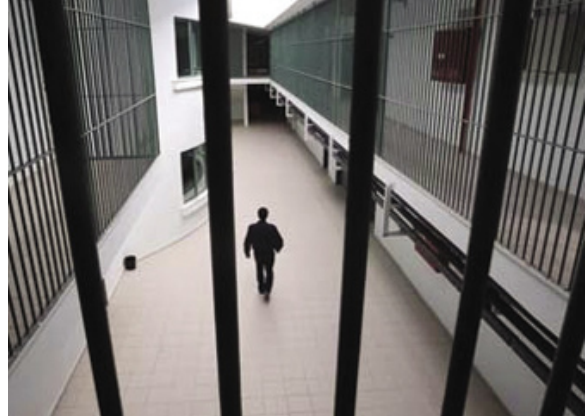
Sayın Mehmet Ali Şahin
Adalet Bakanı
ANKARA

KONU: Randevu talebi hk.

Bizler Türkiye'nin önde gelen sendikal konfederasyon, meslek örgütü ve demokratik kitle örgütleri; DİSK, KESK, TMMOB, TTB, İstanbul Barosu ve ÇHD olarak Türkiye'nin bütün sorunlarında olduğu gibi hapisaneler konusunda da duyarlıyız. Hapishanelerin öncelikle tecridin olmadığı bir yer olması için mücadele ediyoruz. Çünkü biliyoruz ki tecrit bir insanlık suçudur. İnsanı insanlardan yoksun bırakmak belki de tarihin kaydettiği en büyük suçlardan birisi oluyor. Ve maalesef bizler bugün F tipi hapishanelerde tecrit yoktur diyemiyoruz.

Tecridin kaldırılması belki zaman alacaktır; ama tecridin kaldırılmasında bir adım olan SOHBET HAKKININ uygulanması için zamana ihtiyaç olmadığını düşünüyoruz.

Hatırlarsanız sizinle bu konuda 19 Nisan'da İstanbul'da görüşmüştük. Bu görüşmede "sorunlar hakkında yeni bilgi sahibi olduğunuzu, devlette sürekliliğin esas olduğunu, yayınlanan genelgenin uygulanmamasının mazereti olmayacağını, bu sorunu gündeminize aldığınızı, kesinlikle çözeceğinizi, hiçbir gerekçenin sohbet hakkının uygulanmamasına gerekçe olamayacağını" söylemişsiniz. Ve doğ-

rusu bizleri hem şaşırtmış hem de umutlandırmıştınız.

Şaşırdık, çünkü var olan sorunu ret etmediğiniz gibi çözüme konusunda somut bir program da çıkartıyordunuz. Ancak, aradan 7 ay geçmiş olmasına rağmen sohbet hakkının uygulanmasında bizleri umutlandıracak herhangi bir gelişme olmadığı gibi maalesef kaygılarımızı arttıran çokça olay oldu. Örneğin Engin Çeber isimli bir tutuklunun Metris hapishanesinde dövülerek öldürülmesi gibi.

Sayın Bakan, sohbet hakkının uygulanmaması ile ilgili derin kaygılarımızı siz giderebilirsiniz.

Bu nedenle yukarıda adı belirtilen kurumlar olarak, sizinle tekrar görüşmek istiyoruz.

Randevu talebimize olumlu yanıt vermeniz dileğiyle saygılarımızı sunarız.

Süleyman ÇELEBİ
Genel Başkan

EMEK-MESLEK ÖRGÜTLERİNDEN "2009 BÜTÇESİ"NE KARŞI EYLEM

DİSK, KESK, TMMOB ve TTB, TBMM Genel Kurulu'nda görüşülmeye başlanan 2009 Yılı Bütçesi Tasarısı'na karşı tepki göstermek amacıyla eylemler düzenleyecek. Bu çerçevede, 26 Aralık 2008 Cuma günü saat 12:30'da örgütlerin Ankara bileşenlerinin katılımıyla TBMM Dikmen Kapısı önünde kitlesel basın açıklaması yapılacak, 27 Aralık 2008 Cumartesi günü ise tüm illerde meşaleli yürüyüşler gerçekleştirilecek.

Krizle, yoksulluğa, işten atmalara, bütçeye ve AKP'nin politikalarına karşı tepki göstermek amacıyla düzenlenecek eylemlere geniş katılımın sağlanması amacıyla TMMOB Genel Sekreterliği de Odalara bir yazı gönderdi.

TMMOB “KRİZE, AKP'YE, GERİCİLİĞE, NEOLİBERALİZME, İRKÇILIĞA KARŞI” SOKAKTA SÖZÜNÜ SÖYLEDİ

Dünyada ve Türkiye'de yaşanan son gelişmeler üzerine, 22 Kasım 2008 Cumartesi günü saat 12.30'da eşzamanlı olarak 31 ilde TMMOB “Kriz, AKP'ye, Gericiliğe, Neoliberalizme, Irkçılığa Karşı” Sokakta Sözünü Söylüyor başlıklı kitlesel basın açıklamaları gerçekleştirildi. 31 ilde binlerce kişinin katıldığı eylemlere emek-meslek örgütleri de destek verdi.

Adana, Adıyaman, Ankara, Antalya, Aydın, Balıkesir, Batman, Bodrum, Bursa, Çanakkale, Çorlu, Denizli, Diyarbakır, Edirne, Eskişehir, Gaziantep, Hatay, İstanbul, İzmir, Kahramanmaraş, Kırklareli, Kocaeli, Malatya, Mardin, Mersin, Milas, Samsun, Şanlıurfa, Tunceli, Van, Zonguldak'ta İKK'lar aracılığıyla gerçekleştirilen eylemlerde AKP'ye, gericiliğe, neoliberalizme, ırkçılığa karşı sloganlar atıldı, dövizler taşındı.

Ankara'da da TMMOB önünde toplanan yüzlerce kişi Sakarya Caddesi'ne yürüdü. Burada TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı tarafından basın açıklaması yapıldı.

TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı tarafından yapılan konuşma şöyle:

Sevgili arkadaşlar,
TMMOB bugün örgütlü olduğu otuz bir kentte, kent merkezlerinde şimdi bu saatte ve aynı anda, emek, meslek örgütlerinin, siyasal partilerimizin, demokratik kitle örgütlerinin desteği ile sözünü sokakta söylüyor.

Burada bulunan, bulunamayıp yüreği bizimle birlikte olan herkese TMMOB Yönetim Kurulu'nun sevgilerini iletiyorum.

Çağrımıza uyup geldiniz. Sesimizi büyötmeye geldiniz. Hoş geldiniz arkadaşlar!

TMMOB bugün “Küresel Kapitalizmin krizine, AKP'ye, Gericiliğe, Neoliberalizme, Irkçılığa Karşı” sokakta sözünü söylüyor.

Bu ülkenin mühendisleri, mimarları, şehir plancıları bugün Türkiye'nin her yerinde “yaşananlara itirazımız var” demek için sokaklarda. Buradan tüm kentlerde bugün

sokağa çıkan arkadaşlarıma “İyi ki bu ülkenin namuslu, aydınlık yüzlü, aydınlık beyinli yiğit insanları var. İyi ki siz varsınız” diyerek TMMOB'nin en içten sevgilerini yolluyorum.

Sevgili arkadaşlar,
Kapitalist küreselleşmenin krizi bizim krizimiz değildir. Bu kriz vahşi kapitalizmin “kâr daha fazla kâr, sömürü daha fazla sömürü düzeninin” krizidir. Bu kriz, “Üsttekinine han hamam, alttakine din iman” düzeninin sürdürücülerinin krizidir.

Hepimiz biliyoruz: Bugüne kadar Türkiye'yi yönetenler, halkımıza karşı büyük bir bunalım, çözümsüzlük ve alacakaranlık dışında hiçbir şey yaratamamıştır. Daha çok yoksulluk, IMF'ye ve emperyalizme daha çok bağımlılık, baskı, şiddet, çeteler ve yolsuzluklar, bu düzenin ve ülkeyi yöneten siyasi iktidarların marifetleridir.

Biz biliyoruz: “Yangına körükle gitmeyin” diyenler yangını çıkartanlardır. “Hamdolsun, kriz bize teğet geçer” diyenler krizin faturasını bizlere ödetmeye çoktan niyet ettiler. Biz, kapitalist küreselleşmenin krizinin faturasının bize, emekçilere, ücretliye geçinenlere, yoksullara, alttakilere çıkarılmasına asla kabul etmeyeceğiz.

Sevgili arkadaşlar,
Her zaman söyledik bir kere de burada sokakta hep birlikte söyleyelim:

Kapitalist küreselleşme sürecine eklemleme doğrultusunda bu ülkede, bugün eğitim ve sağlık başta olmak üzere kamu hizmetleri paralı hale getirilmiştir. Enerji ve iletişim gibi stratejik temel altyapı hizmetleri ile birlikte tüm kamusal değerler özelleştirme adı altında tasfiye edilmiştir. Ülkemizin doğasının korunarak sanayileşme ve üretim yerine, ranta dayalı bir ekonomi bu ülkenin gerçeği olmuştur. Tarım arazilerinin yok edilmesi, kirletilmesi, genetik tohum ve gıdaların ülkemize sokulması, çiftçimizi üretimden, tarlasından koparan işsiz, yoksul bırakan politikalar işte bu sistemin sonucudur. Kıyılarımız, ormanlarımız, madenlerimiz siyasi iktidarların biat eden yapıları ile yağmalanmaktadır. Kentsel dönüşüm diye yutturmaya kalkıştıkları aslında kentleri yağmalama projeleridir.

Sevgili arkadaşlar,
Bu yaşıatılanlara karşı, yani emperyalizmin sürdürülmesi için Dünya Bankası, IMF, AB ve benzeri kuruluşların da-

yattıkları yapısal uyum ve istikrar programlarıyla yalnızca “zam ve zulüm düzeni” getirenlere, ekonomiyi üretime değil ranta dayandırıp, her sıkıştıklarında faturayı halka kesen siyasi iktidarlara “artık yeter” diyoruz.

Kapitalist küreselleşme sürecine eklemleme doğrultusunda IMF ve Dünya Bankası nezdinde karnesi “A” olan AKP'ye “Dur” diyoruz. Bu ülke bu halk sahipsiz değildir diyoruz. AKP'yi uyarıyoruz:

Yüzünüzü IMF'ye, Dünya Bankası'na değil, halkımıza çevirin.

Her türlü emperyalist bağımlılık ilişkilerini terk edin.

Derhal işten çıkarmaları yasaklayın.

İnsanımızın temel ihtiyaçlarına yaptığınız her türlü zammı geri alın.

Özelleştirmeleri durdurun.

Kapitalist küreselleşmenin krizinin faturasını bu halk ödemeyecektir. Bunu bilin.

Sevgili arkadaşlar,
Bizler her türden gericiliğe ve karanlığa karşı demokratik, özgür ve aydınlık bir Türkiye istiyoruz.

AKP iktidarının ülkeyi sermayeye pazarlayan, yoksulları daha da yoksullaştıran politikaları, siyasal üstyapıda İslami gericileşme dalgası ile paralel yürümektedir. Gericilik bir yaşam biçimi haline getirilmektedir. Biz, sosyal devletin tahrip edilip, yerine cemaat ağlarının, sadaka derneklerinin konulmasına itiraz ediyoruz. Biz, yurttaş olmanın gereği olan sosyal hakların elde edilmesinin yerini biat kültürünün, el pençe divan durmanın almasına itiraz ediyoruz.

Herkes bilsin: Gericiliğe karşı elimizden gelen tüm karşı duruşu inatla ve ısrarla sürdüreceğiz.

Sevgili arkadaşlar,
Biz bu ülkede kardeşçe ve barış içinde bir arada yaşamak istiyoruz.

İşte çözülmek istenmeyen ve onlarca canımızın yitirilmesine neden olan Kürt sorunu. Bu ülkede sıkılan her kurşun, atılan her bomba, patlayan her mayın, yapılan her türlü saldırı, gerçekleşen her türlü silahlı çatışma ülkemizde barış içinde bir arada yaşama umuduna vurulan

bir darbe oluyor. Yıllardır devam eden silahlı çatışmaların kimseye fayda getirmediği ortada, silahların konuştuğu yerde barışın sesi duyulamıyor ne yazık ki. Artık, savaş çılgınlıkları yerine demokrasiye, hukuk devleti düzenine ve özgürlüklere kulak vermek gerekiyor.

Biz barış içinde bir arada kardeşçe yaşama umudumuzu hiç yitirmeyeceğimizi her zaman söyledik. Burada da ısrarla söylüyoruz. Biz ırkçı ve milliyetçi anlayışın beslediği linç kültürüne karşı, bir arada kardeşçe ve barış içinde yaşamayı her zaman savunduk. Savunmaya devam edeceğiz.

Sevgili arkadaşlar,

Biz, başta düşünce ve örgütlenme özgürlüğü olmak üzere tüm demokratik hak ve özgürlüklerin, sözün özü demokrasinin önündeki engellerin kaldırılması için bugün sokaktayız. Biz, tutuklu ve hükümlülerin tecridine dayalı F tipi cezaevi uygulamalarına son verilmesi, cezaevlerinde insani yaşam koşullarının hakim kılınması için bugün sokaktayız. Biz, bu ülkenin gerçeği olan işkencelere son verilmesi için bugün sokaktayız. Biz, bütün çalışanlara grevli, toplu sözleşmeli sendikalaşma haklarının önündeki engellerin kaldırılması için bugün sokaktayız.

Kısacası TMMOB, ne olursa olsun, ne yaşanırsa yaşansın demokratik hak ve taleplerimizden hiç vazgeçmeyeceğidir işte burada sokakta da söylüyor.

Sevgili arkadaşlar,

Bir sözümüz de emek meslek örgütlerine, emekten ve

halktan yana olan siyasi partilere, yapılara, demokratik kitle örgütlerine:

TMMOB, hepimize, "Bu ülkenin, bu halkın sahipsiz olmadığını birlikte gösterme zamanıdır" diyor. Küresel krizin faturasının halka kesileceği böylesi bir dönemde, insanlar ya kapitalist küreselleşmenin yarattığı yoksulluk, yoksunluk, işsizlik ve eğitimsizlik nedeniyle ırkçı, faşist, dinci, gerici tepkilere sarılacaklar ya da örgütlü yapılarla bir direniş sergileyecekler. Bu nedenle, tam da bugün, ülkemizdeki emekten ve halktan yana güçlerin "daha demokratik, daha barışçı, gelirini adaletli paylaşan" bir dünya için mücadelesinin yükseltilmesi zamanıdır. Gelin bir olalım, birlik olalım, farklılıklarımızı zenginliğimiz olarak görelim. Yaşananlara karşı ortaklaştığımız konularda programlarımızı oluşturalım. Yapacağımız eylemliklerimizi ortaklaştıralım. Omuzlarımızı birbirine yaslayalım.

Dost örgütlere buradan çağrıda bulunuyorum: Gelin gereğini yapalım.

Sevgili arkadaşlar,

TMMOB bugüne dek söylediklerini bir kez daha burada, sokakta söylüyor.

Şimdi tam da; kapitalist küreselleşmenin krizinin faturasını halka kesmek isteyenlere karşı topluca mücadele etme zamanıdır. Şimdi tam da karanlığa karşı aydınlığı; baskıcı, otoriter yönetim anlayışına karşı özgürlük ve demokrasiyi; ırkçı ve milliyetçi anlayışın beslediği linç kültürüne karşı bir arada kardeşçe ve barış içinde yaşamayı; her şeyin para- kâr olduğu piyasa anlayışına karşı eşitliği savunma zamanıdır. Şimdi tam da eşit, özgür, demokratik bir Türkiye taleplerini yükseltme ve bunun için mücadele etme zamanıdır. Şimdi geri adım atmadan temel hak ve özgürlüklere sahip çıkma zamanıdır.

Sevgili arkadaşlar,

Şimdi hep beraber, bir kez daha ve inanarak söyleme zamanıdır:

Kurtuluş yok tek başına, ya hep beraber ya hiç birimiz.

Mehmet Soğancı
TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı

29 KASIM'DA ALANLARDAYDIK

DİSK ve KESK'in düzenleyicisi olduğu "İşsizliğe, Yoksulluğa ve Zamlara Karşı Emek Barış ve Demokrasi Mitingi" 29 Kasım 2008 tarihinde Ankara Sıhhiye Meydanı'nda gerçekleştirildi. TMMOB'nin de destek verdiği miting on binlerce kişi katıldı.

Miting için saat 10.00'dan itibaren Hipodromda toplanmaya başlayan sendikalar, emek-meslek örgütleri, siyasi parti ve platformlar saat 11.30'dan itibaren kortej halinde yürüyüşe geçti. Yürüyüş sırasında, sloganlar, döviz ve pankartlarla krize ve zamlara karşı AKP Hükümeti uyarıldı.

Mitingde sırasıyla TTB Merkez Konseyi Başkanı Gençay Gürsoy, TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı, DİSK Genel Başkanı Süleyman Çelebi ve KESK Genel Başkanı Sami Evren konuştular.

TTB Merkez Konseyi Başkanı Gençay Gürsoy, ciddi önlemlerin alınmaması durumunda yaşanan krizin faturasının sağlık çalışanları ve hastalar için çok ağır olacağını söyledi.

Kapitalist küreselleşmenin krizine, AKP'ye, gericiğe, neoliberalizme, ırkçılığa karşı 22 Kasım'da Türkiye'nin 31 şehrinde meydanlara çıktıklarını hatırlatan TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı, "O gün dile getirdiğimiz talepleri hâlâ kararlılıkla savunuyoruz. Sokaklarda söylediğimiz sözlerimizi büyütme kararlılığımızdayız. Ekonomik krizin faturasının emekçilere ve halk kesimlerine ödetilmesine izin vermeyeceğiz" dedi.

DİSK Genel Başkanı Süleyman Çelebi ise son dönemde doğal gaz ve elektriğe yapılan zamların geri alınması istedi. Çelebi şöyle konuştu: "Biz işçiler, emekçiler, emeği ile yaşayanlar kendi taleplerimiz etrafında mücadele etmek, en geniş toplumsal muhalefeti örgütlemek ve yaşama geçirmek zorundayız."

KESK Genel Başkanı Sami Evren, "Bu miting AKP Hükümeti'ne ilk ihtarımızdır. Emekçi ve yoksul kesimlerin yaşamlarını düzelterek ekonomik, sosyal ve siyasal tedbirler alınmazsa, kısa zaman içinde yeni ve daha büyük eylemler yapacağız! Hükümet buradaki sesi duymazdan gelirse, bunun bedelini ağır öder!" dedi.

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI'NA KARAYOLLARI TRAFİK KANUNU YASA TASARISI TASLAĞINA İLİŞKİN TMMOB GÖRÜŞÜ GÖNDERİLDİ

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun günümüz şartlarına ve her geçen gün büyüyen ve artan taleplerine cevap verilecek şekilde yenilenme ihtiyacından kaynaklı hazırlanan Karayolları Trafik Kanunu Yasa Tasarısı taslağına ilişkin TMMOB'nin görüşleri 24 Kasım 2008 tarihinde Bakanlığa gönderildi.

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI Emniyet Genel Müdürlüğü'ne ANKARA

İlgi: 10.09.2008 tarih ve 10065-53828 sayılı yazınız hakkında.

İlgi yazınızda, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun günümüz şartlarına ve her geçen gün büyüyen ve artan taleplerine cevap verilecek şekilde yenilenme ihtiyacından kaynaklı hazırlanan Karayolları Trafik Kanunu Yasa Tasarısı taslağına ilişkin Birliğimizden görüş sorulmaktadır.

Yasa Tasarısı Taslağı Hakkında Genel Değerlendirme

Bilindiği üzere Yasalar, birey ve devletin sorumluluklarının tanımlanması, sınır ve yetkilerin saptanması bakımından toplumsal yapı içinde önemli bir işlev görür. Ancak yasalar etkin bir şekilde uygulandıklarında anlamlıdır.

Ulusal ölçekte karayolu ulaşımının diğer ulaşım türleri üzerindeki giderek artan ağırlığı ve bunun ülke ekonomisi üzerindeki olumsuz etkisi bilinen bir gerçektir. Ulusal Ulaşım Ana Planının geciktirilmeden hazırlanması Bakanlığın en önemli görevleri arasındadır. Bir ana plana bağlı olmadan sürdürülen yatırımların bazıları var olan sorunları geçici bir süre için hafifletirken, bazıları sorunun artmasına neden olmaktadır. Sorunların ulusal düzeyde tespit edilmesi ve bir plan dahilinde çözümü önem taşımaktadır. Ulaşım türleri arasındaki dengenin sağlanması

gerek ekonomik kayıpların, gerekse de can ve mal kayıplarının azaltılmasını sağlayacaktır. Ulusal düzeyde parçacı anlayışla sürdürülen müdahale anlayışı, büyükşehirlerde ve kentlerde de hakim durumdadır. Bu nedenle, kent içi ulaşım gitgide kaotik hale gelmektedir.

Artan kentli nüfus, özendirilen özel araç sahipliği ile birleştiğinde kentleri çevre ve hava kirliliğinin odağına yerleştirmektedir. Dünyadaki hava kirliliğinin neredeyse yüzde 50'sinin motorlu araçlardan kaynaklandığı bilinmektedir. Kent içi araç trafiğini arttırmayı amaçlayan çözüm arayışları araç hızlarının artmasına neden olmuş ve sokaklar artık genel olarak yayalar özel olarak da çocuklar, engelliler ve yaşlılar için güvenli olmaktan çıkmıştır. Bu nedenle hazırlanan yasanın "yaşanabilir bir çevre", "yaşanabilir kentler" olgusunu önemseyen bunun için de ulaşım önceliği yayalara, toplu taşıma, bisikletli ulaşım ve temiz enerji türlerini kullanan teknolojilere veren ve bu yaklaşımları destekleyen bir anlayışla hazırlanması gereklidir.

Bu tür bir yaklaşımın oluşturulabilmesinin ön koşulu ise planlama anlayışının bu sürecin merkezine konulması ile mümkündür. Bu çerçevede Ulaşım Ana Planı yaklaşımının kentsel düzeyde sınırlı kalmaması gerekir. Ulusal düzeyde de Ulaşım Ana Planlarının hazırlanması şu ana kadar hakim olan sorun temelli yaklaşım ve yatırım anlayışını ve bunun yol açtığı akılcı olmayan kaynak kullanımı sorununu da giderecek. Ülkesel ölçekte bir Ulaşım Ana Planı gerek sorunların tespiti gerek çözümler açısından sistematik ve uzun vadeli bir yaklaşımın geliştirilmesine olanak sağlayacaktır. Bu çerçevede:

Geçici 6. madde olarak; "Ulaştırma Bakanlığı, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç 3 yıl içinde Ulusal Ulaşım Ana Planını yapar veya yaptırır" hükmü getirilmesi yerinde olacaktır.

Bu tür bir yasal düzenleme özellikle büyükşehir statüsündeki yerleşmelerde yapılması gereken Ulaşım Ana Planları açısından da bir fırsat olarak değerlendirilebilir. 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu gereğince Büyükşehir Belediyelerinin Görev, Yetki ve Sorumlulukları arasında Ulaşım Ana Planının yapılması veya yaptırılması ve uygulanması hükme bağlanmışken, Ulaşım Ana

Planları yapılmamakta ve büyükşehirlerde üst ölçek bir plana bağlı olmadan sürdürülen yatırımlar kent içi trafik sorunlarını arttırmakta ve parçacı uygulamalar kamu kaynaklarının israfına neden olmaktadır. Kent içi karayolu taşımacılığının yük ve yolcu taşımada gitgide artan ağırlığı, taşıma maliyetlerini artırmanın yanında, parçacı çözüm önerilerinden biri olarak görülen katlı kavşaklar kent içi araç hızlarının artmasına ve kent merkezlerinde trafiğin yoğunlaşmasına yol açtığı, bunun sonucu olarak yaya güvenliğinin olumsuz yönde etkilendiği ve can-mal kayıplarına neden olduğu açıktır.

Bu nedenle; Büyükşehir Belediyelerinin Ana Planlarını ivedilikle yapmasını sağlamak amacı ile;

Geçici 7. madde olarak; "Büyükşehir Belediyeleri, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç iki yıl içinde Büyükşehirin Ulaşım Ana Planlarını yapar veya yaptırır" hükmünün ilave edilmesi de önemli bir açılım sağlayacak ve mevcut gelişigüzelliği sona erdirecektir.

Özellikle trafik gibi ülkemizin çok önemli bir sorunu hakkında çıkarılan yasanın gereği gibi uygulanması çok önemlidir. Bu kapsamda, en öncelikli konu; trafik denetimiyle sorumlu idareci ve diğer personelin bu konuda çok kapsamlı bir etik ve bilinçlenme eğitime ihtiyacı bulunmaktadır. Bunun yanında, denetimler sırasında teknolojik gelişmelerin yaygın ve etkili olarak kullanılmasının insan zaafiyetini azaltacağı ve denetimini etkin kılacağı değerlendirilmektedir. Diğer yandan, trafik denetiminde çalışan personelin nitelikli olmasına ve mevcut personelin hizmet içi eğitim yoluyla niteliklerinin geliştirilmesine büyük önem verilmelidir.

Her ne kadar yasalar etkin olarak uygulansalar dahi, trafik güvenliğinin sağlanmasında sınırlı etkileri bulunmaktadır. Asıl olan, planlamada, mühendislikte, örgün ve yaygın eğitimde, trafiğin tüm bileşenlerinde bilimsel, bütüncül bir ulusal programın hayata geçirilmesidir. Bu kapsamda, trafik ile ilgili ulusal bir politika ve programın oluşturulması gereklidir. Gerek bu programın oluşturulması, gerekse yerel, bölgesel ve ulusal ölçekte kararların verilmesinde TMMOB ve bağlı Meslek Odalarının birikimlerinin değerlendirilmesi büyük bir gereklilik arz etmektedir.

TMMOB, bugüne dek bu Kurul'da binlerce mühendis, mimar ve şehir plancısını temsilen önemli bir teknik ve mesleki birikimi aktarmıştır. Bu Kuruldan TMMOB tem-

silcisinin hangi gerekçe ile çıkarıldığı belli değildir. Bilim ve uzmanlık birikimi dışlanarak trafik güvenliğinin sağlanamayacağı açıktır. Bu nedenle, bu maddeye TMMOB temsilcisinin Kanunun eski halinde olduğu gibi oy hakkı olan biçimi ile eklenmesi gerekmektedir.

Karayolları Trafik Kanunu Tasarı Taslağı ile getirilen değişikliklerden özellikle; sürücü belgesi alınması ve yenilenmesi ile ilgili hükümler, kazalar sonucu otuz gün içinde yaşamını yitirenlerin kaydının tutulması, medyada trafik ile ilgili programların yayın saatleri konusunda yapılan düzenleme ile bazı cezaların artırılmış olması yasa taslağının olumlu yönleri olarak değerlendirilmiştir.

Trafik, "taşıt ve yayaaların yol üzerindeki davranış biçimleri" olarak tanımlanmaktadır. Yani trafiğin iki önemli temel unsuru bulunmaktadır. Ancak, Yasa Taslağı'nın geneline bakıldığında trafiğin sadece "taşıtların birbiri ile olan ilişkisi ve taşıt hareketi" olarak algılandığı, yaya ve yaya hareketinin ise yeterince kapsanmadığı görülmüştür. Birliğimiz, "trafik" olgusu içinde "yaya hakkı" kavramının trafik kanununda kapsanmasını ve yasa maddelerinde bu hususun dikkate alınarak düzenlemelerin yapılmasını çok önemli ve gerekli bulmaktadır. Çünkü ülke kentlerimizin geneline bakıldığında, içinde özür, yaşlı, çocuk, bebek arabalı, yük taşıyan kişiler gibi hareket kısıtlılığına sahip çok sayıda kişinin de bulunduğu yayaaların, trafik sistemi içinde çoğunlukla gözardı edildiği, trafiğin asli bir unsuru olarak görülmediği, bu nedenle kentsel çevrede ciddi bir ayrımcılığa maruz kaldıkları görülmektedir. Taşıtlar yaya geçitleri üzerinde durmakta, kaldırımlar park yeri olarak kullanılmakta, yaya geçitlerine yaklaşımda ya da yoldan geçmeye hazırlanan yayalar olduğu halde hız azaltılmamaktadır. Özellikle yaya kazalarının hızla arttığı ülkemizde, en az taşıtlar kadar önemli olan yaya hareketi ve ulaşımı, yasa taslağında mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır. Dolayısıyla Yasa Taslağı'nda yaya önceliğinin esas alınmasının, çağdaş ülkelerin insani ve kentsel değerlerine yaklaşılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda, Yasa Taslağı'nın bütününe bu gözle bakılmalı ve gerekli değişiklikler yapılmalıdır.

Kazalardaki kusurlar açısından değerlendirildiğinde yine yasanın kusurları sadece bireylere (sürücü ve yayalara) indirgeyen bir yapıda olduğu görülmektedir. Ülkemizde kazalardaki önemli bir kusurun da altyapı eksiklikleri ile kurumların ihmal ve sorumsuzluğu (karayollarında aç-

lan çukurların kapatılmaması, karayoluna gerekli eğimin verilmemesi, işaretleme ve güvenlik tedbiri yetersizlikleri, uygun yaya geçidi bulunmaması, vb.) nedeniyle gerçekleştirildiği göz önüne alındığında, devlet kurumlarının da görev ve sorumluluklarının tanımlanması ile görevlerini eksik yaptıklarının belirlenmesi durumunda getirilen cezai yaptırımların da yasa içinde yer alması büyük bir gerekliliktir.

Yasa Tasarısı Taslağı'na dair genel değerlendirmelerimiz taslak çalışmasına yansıtıldığı takdirde ayrıca madde bazındaki değerlendirme ve önerilerimiz tarafınıza iletilecektir.

Bilgilerinize sunarız.
Saygılarımızla.

N. Hakan GENÇ
Genel Sekreter

TMMOB'DEN BAŞBAKAN'A YANIT:

BAŞBAKAN MESLEK ÖRGÜTLERİ İLE UĞRAŞMAK YERİNE TMMOB'NİN SÖYLEDİKLERİNE KULAK VERSE KENTLERİMİZ DE BU ÜLKE DE DAHA YAŞANABİLİR OLUR

TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın, belediye çalışmalarının meslek odaları tarafından engellediğine ilişkin açıklamaları üzerine 1 Aralık 2008 tarihinde bir basın açıklaması yaptı.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, AKP İstişare ve Değerlendirme Toplantısı'nın kapanışında yaptığı konuşmada, belediye çalışmalarının meslek odaları tarafından engellediğini iddia etmiştir.

Bilinmelidir ki; TMMOB ve bağlı meslek odaları çalışmalarını ve değerlendirmelerini bilimin ve teknolojinin ışığında sürdürmektedir ve bilimin ve teknolojinin ışığında doğruları söylemekten, bu alanda hukuksal mücadelesini sürdürmekten vazgeçmeyecektir.

Siyasi iktidar, çalışmalarını sürdürürken meslek odalarının bilimsel görüşlerini almaya yatkın olsa, meslek odalarının uyarılarına kulak verse Sayın Başbakan'ın sözünü ettiği davalara da gerek kalmayacaktır.

TMMOB kent yaşamını ilgilendiren imar, kültür ve turizm, çevre, kamu yönetimi ve yerel yönetim sistemini düzenleyen yasaların eksiklik ve yetersizliklerinden bahsederken insan sağlığı, doğal çevre, insan hakları-kentli hakları, katılım, yaşanabilirlik gibi kavramları referans almaktadır.

TMMOB, kent sorunlarına ilişkin olarak özellikle son yirmi yıldır yerel yönetimler, kamu kaynaklarının dağılımı, afetler, çevre, altyapı, ulaşım, konut, turizm, kentsel koruma ve kentsel dönüşüm temalarında sorun tespitlerini ve çözüm önerilerini kamuoyuna sunmaktadır. Kamuoyunun dikkatine sunduğumuz önerilerimiz kimi zaman gündemi oluşturmuş, kimi zamansa dönemin siyasetçilerince görmezlikten gelinmiştir. Siyasal alan, bu önerileri

çoğunlukla özünden ve amacından uzaklaştırıp farklı bir kurguda değerlendirmektedir.

TMMOB, özellikle son iki yıldır kentlerde "kent sempozyumları" düzenlemekte ve yerel yönetimlere ilişkin çözüm önerilerini, bilim adamları ve kentte yaşayanlarla birlikte oluşturmaktadır. Bugüne kadar, Bursa, İstanbul, Ankara, Kocaeli, Eskişehir, Bodrum, Denizli, Adana, Mersin ve Samsun'da düzenlenen bu sempozyumlara İzmir, Diyarbakır ve Kırklareli ile devam edeceğiz. Ankara'da 20 Şubat'ta düzenleyeceğimiz Yerel Yönetimler Sempozyumu ile de kentlerde gerçekleştirdiğimiz bu etkinliklerin sonuçlarını kamuoyu ile paylaşacağız.

Sayın Başbakan'ı, bu ülkenin mühendislerine, mimarlarına, şehir plancılarına kulak vermeye çağırıyoruz.

Sayın Başbakan, bu ülkenin aydınlık yüzlü insanların oluşturduğu meslek örgütleri ile uğraşmak yerine, onların bilim ve teknolojinin ışığında geliştirdiği çalışmalara kulak verse, kentlerimiz de bu ülke de daha yaşanabilir olur.

Mehmet Soğancı
TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı

